

Täysistunto

Torstai 7.2.2019 klo 16.01—20.03

2.4. Suullinen kysymys voitontavoittelusta varhaiskasvatuksessa (Paavo Arhinmäki vas)

Suullinen kysymys SKT 254/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Seuraava kysymys, vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, edustaja Arhinmäki.

Keskustelu

16.41 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Kahden päiväkotikiikaisen lapsen isänä olen erittäin tyytyväinen siihen varhaiskasvatukseen, jota lastenhoitajat ja lastentarhanopettajat antavat omille lapsilleni, ja uskon, että täällä eduskunnassa kaikki, joilla on lapsia päivähoidossa, ovat tyytyväisiä siihen. Mutta samaan aikaan olen erittäin huolestuneena seurannut uutisia siitä, miten jotkut yksityiset päiväkodit ovat toimineet vähän samalla tavalla kuin Espero, Attendo tai Mehiläinen vanhustenhoidossa. Päivähoitoa on annettu tiloissa, joilla ei ole rakennuslupia tai joiden paloturvallisuus ei ole selvä, haamuhoitajia on käytetty, palkkoja on poljettu. Näillä tavoilla pyritään keräämään voittoja sijoittajille, kuten vanhustenhoidossakin on tehty. Varhaiskasvatus on kuitenkin osa meidän koulutusjärjestelmäämme, peruskoulussa voitontavoittelu on lailla kielletty. Kysynkin, ministeri Grahn-Laasonen: eikö osana koulutusjärjestelmää myös varhaiskasvatuksessa voitontavoittelu pitäisi kieltää?

16.42 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Samalla kiitollisuudella vein tänä aamuna oman 5-vuotiaan päiväkotiin. Siellä ammattilaiset tekevät todella hyvää työtä, laadukasta varhaiskasvatusta meidän kaikkien lapsille.

Nämä viime aikoina esillä olleet väärinkäytökset ja laiminlyönnit ovat täysin tuomittavia. Meillä on voimassa uusi varhaiskasvatustaki, joka kiristi varhaiskasvatuksen valvontaa, ja tässä on roolia niin kunnilla, aluehallintovirastoilla kuin Valvirallakin. Olen tänään myöskin tehnyt esityksen siitä, että hallitus lisätalousarviossa vahvistaisi myös varhaiskasvatuksen valvonnan resursseja. Eli lainsäädäntö meillä on olemassa, sitä on kiristetty, nyt tarvitaan valvonta kuntoon, jotta voidaan olla varmoja siitä, että kaikissa päiväkodeissa on turvallista olla ja laadukas varhaiskasvatus toteutuu.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2018 vp

16.43 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päivähoidosta ja varhaiskasvatuksesta on vuosikymmenien ajan vastanneet julkisten rinnalla myös muun muassa yhdistykset, säätiöt ja yksityiset. Syitä on ollut monia: pedagogiikka, painotukset, kielivalinnat. Mutta nyt meillä on aivan uusi ilmiö, kun hyvän varhaiskasvatuksen sijaan tulee yrityksiä, joilla ykkösasiana on voitontavoittelu, ei hyvä varhaiskasvatus. Piiri pieni pyörii, ei vain päivähoidossa, lasten päiväkodeissa, vaan myös omistajissa. Samoja ihmisiä, jotka ovat mukana Esperissä ja Attendossa pomoina, vaikuttaa myös nyt kohun keskeillä olevissa päivähoitoketjuissa. Maksimaalinen voitontavoittelu näkyy välttämättä hoidon laadussa. Ei ole kohtuullista pyrkiä tekemään voittoa lastemme varhaiskasvatuksella. Te, ministeri Grahn-Laasonen, ette vastannut esittämäni kysymykseen: samalla tavalla kuin peruskoulussa on kielletty voitontavoittelu, eikö se pitäisi kieltää [Puhemies koputtaa] myös varhaiskasvatuksessa osana meidän koulutusjärjestelmäämme?

16.45 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanon tämän nyt hyvin selvästi: lasten hyvinvoinnin ja turvallisuuden kustannuksella ei saa tehdä voittoa. Tässä laki on hyvin yksiselitteinen. Meillä on lakiin kirjatut vaatimukset, mitä edellytetään niin julkisilta kuin yksityisiltäkin palveluntuottajilta.

Saamani luvun mukaan meillä on noin 44 700 lasta tällä hetkellä erimuotoisesti yksityisen palvelutuotannon piirissä. Se on tärkeää myöskin siitä syystä kunnissa, että meillä lasten määrä monissa kaupungeissa kasvaa, ja siihen julkisen rinnalle tarvitaan sitä palvelutuotantoa, jotta voidaan jokaiselle turvata se päiväkotipaikka, johon on oikeus. Eli tällaisiin nopeisiin muutoksiin tällaisissa asioissa ei voida ruveta, se koskee sekä sote-palveluja että tätä varhaiskasvatuksen puolta. Mutta se, mitä meidän pitää tehdä, on se, että meillä on selkeät pelisäännöt, lakia noudatetaan ja valvonta on kunnossa. [Paavo Arhinmäki: Eli vastausta ei edelleenkaan tullut!]

16.46 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksella on suuri merkitys perheiden arjen kannalta sekä lasten kasvun ja koko loppuelämän kannalta. Laadukas varhaiskasvatus luo pohjan koulupolulle, ja se tasoittaa erilaisista perheistä tulevien lasten elämän eväitä. Erityisen tärkeää laadukas varhaiskasvatus on lapsille, jotka tulevat köyhistä olosuhteista tai joilla on esimerkiksi oppimishaasteita.

Arvoisa puhemies! Yksityisen, voittoa tavoittelevan varhaiskasvatuksen laajeneminen aiheuttaa kuitenkin eriytymistä lasten parissa ja eriarvoisuutta. Voittoa tavoittelevat varhaiskasvatusyksiköt eivät esimerkiksi halua hoitoon lapsia, joilla on erityisen tuen tarvetta tai jotka vaativat enemmän henkilökuntaa. Tukea tarvitsevat lapset sysätään usein julkiseen varhaiskasvatukseen, [Sari Sarkomaa: Sysätään julkiseen?] ja näin lapset eriytyvät ja eriarvoistuvat.

Arvoisa puhemies! Näettekö, että yksityinen varhaiskasvatus ja sen laajeneminen voivat aiheuttaa tämän tyyppisiä ongelmia yhdenvertaisuuden kannalta?

16.47 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi sellainen meidän varhaiskasvatusta koskeva iso eriarvoisuuden kohta ja tasa-arvo-ongelma on se, että Suomessa osallistuminen varhaiskasvatukseen on yksi OECD-maiden heikoimmista. [Tarja Filatov: Mitäs hallitus on tehnyt?] Eli osallistumista varhaiskasvatukseen pitää vahvistaa, ja tämän hallituskauden aikana on tehty monia toimia, joiden tuloksena yhä useampi lapsi pääsee laadukkaaseen pedagogiseen varhaiskasvatukseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2018 vp

Sen lisäksi meillä on tuore, uusi varhaiskasvatuslaki, joka on todella hyvä. Se vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua, vahvistaa henkilöstön osaamista, ja se asetti lapsen edun ensisijaiseksi ensimmäistä kertaa selkeäsanaisesti. Eli ollaan otettu merkittäviä etenemisaskeleita siinä, että varhaiskasvatus olisi taustasta tai järjestäjämuodosta riippumatta laadukasta jokaiselle lapselle. [Ville Niinistö: Taaskaan ei tullut vastausta!]

16.48 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uusi varhaiskasvatuslaki on tämän hallituksen helmi. Siinä todellakin asetettiin lapsen etu etusijalle, varhaiskasvatuksen laatua parannettiin, ja entistä enemmän on varhaiskasvatuksen opettajia varhaiskasvatuksessa. Lapsen etu oli myöskin se, että siinä laissa vahvistettiin valvontaa. Eli nyt on entistä vahvemmat mahdollisuudet myöskin kunnilla valvoa, että tilat ovat tarkoituksenmukaiset ja asetuksessa säädetty henkilöstösuhde lapsiin on oikea.

Mutta mitä tekivät sosiaalidemokraatit? [Ben Zyskowicz: Äänestivät vastaan!] Te äänestitte tätä lakia vastaan, lakia, jossa lasten etua asetetaan etusijalle ja jossa varmistetaan valvontaa niin, että huolehditaan siitä, tuottaa palvelun sitten julkinen tai yksityinen, että lapsen etu aina toteutuu.

Ministeri Grahn-Laasonen, toivon, että vielä kertoisitte, mitä hyvää tässä laissa oli ja oli ko oikein, että totesin, että myös kunnat ovat velvollisia nyt valvomaan entistä vahvemmin. Se olisi hyvä tässä vielä todeta, niin että suomalaiset saavat selkeän kuvan, mitä vastaan sosiaalidemokraatit taas kerran ovat äänestäneet.

16.49 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän uuden varhaiskasvatuslain kaikkein tärkein kohta on tässä lapsen edun ensisijaisuudessa, eli kaikkea varhaiskasvatusta koskevassa päätöksenteossa meidän tulee huomioida ensisijaisesti lapsen etu. Sen lisäksi uusi laki vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua, ja siitä syystä olinkin ihmeissäni silloin, kun sitä käsiteltiin tässä salissa, että minkä takia viime hetkellä SDP:n koko ryhmä kääntyi äänestämään tätä lakia vastaan.

Sen lisäksi uudessa varhaiskasvatuslaissa, niin kuin edustaja Sarkomaa hyvin kuvasi, kiristettiin myöskin varhaiskasvatuksen valvontaa, ja se on nyt myös hyvä uutinen ottaen huomioon nämä viime päivien tapahtumat. Laki edellyttää kunnilta valvontaa. Meillä on lisäksi aluehallintoviranomainen ja Valvira, ja nyt tarvitaan vielä hieman lisää resurssia, jotta tämä valvonta voi aidosti kunnolla toteutua, ja sen hallitus tulee esityksestäni toivon mukaan hyvinkin lähiviikkoina vahvistaman. [Ben Zyskowicz: Tätäkö demarit vastustivat?]

16.50 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan sivistystä mitataan sillä, miten se pitää huolta kaikkein heikoimmassa asemassa olevista, ja tähän joukkoon kuuluvat vanhusten lisäksi ilman muuta myös lapset. On ihan käsitämätöntä, että sekä lasten että ikäihmisten hoidossa kikkaillaan alimiehityksellä, jotta voidaan kustannuksia säästää.

Lain määräämästä henkilöstömäärästä on tingitty etenkin yksityisissä varhaiskasvatusyksiköissä, näin olemme lukeneet. Tämänkaltaisen häikäilemätön kermankuorinta on aika vastenmielistä. Ei ole myöskään uusi asia, että päiväkodeissa kärsitään työntekijöiden alimiehityksestä. Syynä tähän ovat paitsi hallituksen tekemät heikennykset varhaiskasvatukseen, kuten ryhmäkokojen suurentaminen ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen, mutta myös tuo yksityisten yksiköiden voitontavoittelu. On vaikea hyväksyä, että vaikka hallitus on kasvattanut ryhmäkokoja eli mahdollistanut varhaiskasvatuksen pie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2018 vp

nemmällä henkilöstömäärällä, näistäkin määristä silti tingitään. Mitä aiotte nyt tehdä, jotta tästä haamuhoitajakikkailusta päästään eroon myös varhaiskasvatuksessa? Lapsen etu ei nyt toteudu. Aiotteko muuttaa lakia sellaiseksi, että varhaiskasvatus ei [Puhemies koputtaa] voisi olla voittoa tavoitteleva, aivan samoin kuin perusopetuksesta on säädetty? Ette vastannut vielä tähän kysymykseen.

16.51 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena kysymykseen: vahvistimme jo varhaiskasvatuksen valvontaa lainsäädännöllä, ja seuraava askel on, että olen esittänyt siihen myöskin vielä lisäresursseja. Eri-laiset kikkailut henkilöstömitoituksilla tai muut laiminlyönnit eivät ole sallittuja. Siis niin itsestäänselvältä kuin se tuntuukin, haluan sen sanoa hyvin selvästi, että lakia on meidän ihan kaikkien noudatettava. Tämä koskee niin yksityisiä kuin julkisiakin toimijoita. Ja nyt sitä valvontaa lisätään, jotta voidaan varmistua siitä, että siellä pystytään tekemään myös esimerkiksi yllätystarkistuksia.

Kysymyksen käsittely päättyi.